

Motion till riksdagen 2024/25:3285

av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S)

med anledning av skr. 2024/25:55 Riksrevisionens rapport om förvaltningen av skyddad natur

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med tydligare åtgärder för att säkerställa att arbetet med förvaltningen av skyddad natur bidrar till att de nationella miljö kvalitets- och friluftslivsmålen uppnås och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inkomma med ytterligare uppgifter om hur den avser att hantera och följa upp Riksrevisionens synpunkt om otillräcklig finansiering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Naturvården är avgörande för att skydda våra naturområden, arter och ekosystem som står inför allt större hot. Välmående ekosystem kan också bättre stå emot klimatförändringarna och absorbera mer koldioxid. Dessutom är naturvårdande skötsel viktigt för att främja friluftsliv och skapa nya jobbtillfällen. Men för att naturvårdsarbetet vid Sveriges nationalparker och naturreservat ska fungera effektivt krävs att regeringen avsätter tillräckliga medel till Naturvårdsverket och länsstyrelserna som har ansvar för förvaltningens genomförande.

Tyvärr ser vi nu det motsatta. Det framgår inte minst av Riksrevisionens rapport om förvaltningen av skyddad natur som visar att förvaltningen inte är effektiv. Rapporten pekar på risken att natur-, kulturmiljö- och friluftslivsvärden i våra nationalparker och naturreservat försämras eller till och med gå förlorade. Kritiken stannar inte där. Granskningen visar även att den nuvarande förvaltningen inte uppfyller riksdagens mål

om att de skyddade områdena ska förvaltas med en hög ambitionsnivå. Enligt Riksrevisionen är den främsta orsaken att finansieringen inte räcker till.

Kritiken är väntad med tanke på att regeringen skurit ned anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* i utgiftsområde 20 med ca 900 miljoner kronor, från ca 2 miljarder kronor 2022 till 1,1 miljard kronor 2023. Det innebär nästan en halvering av anslaget. Därefter har regeringen endast återfört en mycket liten del av den kraftiga nedskärningen.

I sin skrivelse ger regeringen inget tydligt svar på Riksrevisionens kritik om finansieringen. I stället skriver regeringen att den ”bedömer att fortsatt arbete behövs för att de nationella miljökvalitetsmålen och friluftslivsmålen ska nås”. Vi menar att ett sådant ”fortsatt arbete” lämnar stort utrymme för tolkningar. Det är därför nödvändigt att regeringen förtydligar vilka åtgärder den planerar att genomföra för att säkerställa att målen uppnås.

Trots regeringens nedskärningar innehåller skrivelsen enbart uppgifter om anslagsökningar. Regeringen skriver att den ”har föreslagit att 1,35 miljarder kronor anvisas under anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur för 2025, vilket är en höjning jämfört med föregående år”. Vidare framgår att den under samma anslag ökar budgeten för skötsel av naturreservat med 100 miljoner kronor, vandringsleder i Jämtland och övriga fjällområden med 25 miljoner kronor och utveckling av vandringsleder med fokus på klimatanpassning med 5 miljoner kronor för 2025. Men i själva verket är anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur nästan 700 miljoner kronor lägre för år 2025 jämfört med år 2022, utan att ens ta hänsyn till de senaste årens kraftiga prisökningar.

I Naturvårdsverkets budgetunderlag uppskattar myndigheten att anslaget behöver uppgå till ca 2,3 miljarder kronor för att täcka de behov som finns. Det innebär en förstärkning av anslaget med drygt 1,1 miljard. Trots regeringens påstådda ökning är anslaget fortfarande en hel miljard lägre än myndighetens behov.

Konsekvenserna har varit påtagliga. Naturvårdsverket larmar om att de har behövt hitta en absolut lägstanivå för vad som är minst smärtsamt eller tufft för länsstyrelserna. Myndigheten uppger att regeringens neddragning 2023 har fått långtgående följder för berörda verksamheter eftersom den inneburit att både skötsel och underhåll minskat och att viktiga insatser för friluftsliv och biologisk mångfald helt uteblivit. Den otillräckliga finansieringen medför att vandringsleder, utsiktsplatser, grillplatser m.m. blir mindre tillgängliga för svenska folket. Det innebär att nedskärningarna i förlängningen utgör ett hot mot Sveriges allemansrätt.

Vi socialdemokrater har konsekvent föreslagit mer pengar än regeringen till anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur. Sedan regeringen tillträdde har vi i varje budgetmotion föreslagit en förstärkning med 250 miljoner kronor jämfört med regeringens nivåer. Vi kan inte nog betona vikten av en effektiv skötsel av värdefull och skyddad natur.

Vad gäller anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö lyfter regeringen att den ökat anslaget med 10 miljoner kronor för 2025 för att effektivt bekämpa och förhindra spridning av invasiva främmande arter i vattenmiljöer i Sverige. Däremot framgår inte att regeringen skurit ned på det totala anslaget med 40 miljoner kronor för 2025 jämfört med 2024. År 2026 och 2027 planerar regeringen att skära ned med 254 respektive 463 miljoner kronor. I vår budgetmotion för 2025 avvisar vi regeringens nedskärning för havs- och vattenmiljö med 40 miljoner kronor.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör inkomma med kompletterande uppgifter som tydliggör hur den avser att hantera och följa upp Riksrevisionens synpunkt om otillräcklig finansiering för att säkerställa att de skyddade områdena förvaltas med en hög ambitionsnivå.

Anna-Caren Säterberg (S)

Björn Petersson (S)

Jytte Guteland (S)

Malin Larsson (S)

Joakim Järrebring (S)

Johan Löfstrand (S)

Sofia Skönnbrink (S)